

Strasburg, dnia 8.3.2016 r.
COM(2016) 95 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO I EUROGRUPY**

**Europejski Semestr 2016: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych,
zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz
wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011**

{SWD(2016) 71 do SWD(2016) 96}

1. WPROWADZENIE

Semestr europejski jest istotnym motorem reform na szczeblu krajowym i unijnym. Umożliwia on skupienie i koordynację wysiłków wszystkich państw członkowskich na reformach makroekonomicznych, budżetowych i strukturalnych. W następstwie komunikatu Komisji w sprawie działań na rzecz dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej¹ europejski semestr 2016 stanowi kontynuację usprawnionego procesu zapoczątkowanego w 2015 r. Połączono w nim kwestie dotyczące strefy euro z wymiarem krajowym i położono większy nacisk na zatrudnienie, sytuację społeczną, inwestycje i konkurencyjność. Promuje się w nim konwergencję i uznaje znaczenie wsparcia dla reform z funduszy europejskich, zwłaszcza z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, oraz ze środków dostępnych w ramach pomocy technicznej.

W rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2016 r.² Komisja położyła nacisk na potrzebę konsolidacji ożywienia gospodarczego, zapewnienia jego trwałości i przyspieszenia procesu pozytywnej konwergencji. W zaleceniu dotyczącym polityki gospodarczej strefy euro przedstawiono również wyzwania i priorytety dla tej strefy.³ Aby móc zlikwidować różnice między państwami członkowskimi, niezbędna jest pozytywna konwergencja społeczno-gospodarcza. W tym kontekście Komisja zachęciła państwa członkowskie do wykorzystania obecnego umiarkowanego ożywienia gospodarczego w celu skupienia działań na trzech następujących priorytetach: ożywienie inwestycji, realizacja reform strukturalnych służących modernizacji gospodarek unijnych oraz odpowiedzialna polityka budżetowa.

Sprawozdania krajowe w ramach europejskiego semestru 2016 opublikowane zostały w czasie, w którym kluczowe jest utrzymanie ożywienia gospodarczego i zadbanie o to, aby było ono wspierane niezbędnymi działaniami i strategiami umożliwiającymi dalszy wzrost. Ze sprawozdań wynika, że państwa członkowskie podjęły pewne działania w tym kierunku. Choć skutki niektórych reform będą widoczne dopiero po latach, reformy strukturalne stworzą po pewnym czasie podstawę trwałego wzrostu, konkurencyjnej gospodarki, zatrudnienia oraz inwestycji. Ze względu na tempo możliwych zmian warunków makroekonomicznych w globalnej gospodarce trzeba jak najszybciej wykorzystać występujące obecnie czynniki wzrostu oraz przyspieszyć tempo reform, aby zwiększyć konkurencyjność Unii Europejskiej. Polityka gospodarcza i społeczna będzie również musiała uwzględniać mający obecnie miejsce przyływ migrantów i uchodźców, zwłaszcza ich najpilniejsze potrzeby i konieczność integracji na rynku pracy.

Kluczowy dla pozytywnych wyników jest aktywny udział parlamentów narodowych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego oraz innych zainteresowanych stron w opracowywaniu i wdrażaniu reform. Konieczna jest większa skuteczność reform i odpowiedzialność za nie w państwach członkowskich. Kwestię tę Komisja zawarła w przekazanych państwom członkowskim wytycznych w sprawie przygotowywania krajowych programów reform. Komisja nawiązała również bliższe kontakty z partnerami społecznymi na szczeblu europejskim i krajowym w celu omówienia głównych etapów europejskiego semestru. Należy również nadal wykorzystywać zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego we wdrażanie strategii „Europa 2020”.

¹ COM (2015) 600.

² COM (2015) 690.

³ Dokument Rady nr 14860/1/15 REV 1, zatwierdzony przez Radę Europejską na posiedzeniu w dniach 18–19 lutego 2016 r.

Sprawozdania krajowe dotyczące 26 państw członkowskich⁴ dają obraz ogólnej sytuacji gospodarczej i społecznej w każdym z nich. W sprawozdaniach tych oceniono postępy osiągnięte w rozwiązywaniu kwestii wskazanych w zaleceniach dla poszczególnych krajów za 2015 r. oraz zawarto – w odniesieniu do 18 państw członkowskich – szczegółowe analizy sytuacji w ramach procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Na podstawie tej analizy Komisja proponuje aktualizację statusu niektórych z państw członkowskich objętych tą procedurą. Sprawozdania dotyczą również innych obszarów o

znaczeniu makroekonomicznym, takich jak polityka klimatyczna i energetyczna, objętych odrębnymi procedurami politycznymi⁵.

Analizie poddano także sytuację budżetową państw członkowskich. Jest ona oparta na najnowszych prognozach gospodarczych Komisji⁶ i czerpie z opinii Komisji na temat projektów planów budżetowych dla państw strefy euro na 2016 r., publikowanych w listopadzie 2015 r., jak również z wytycznych⁷ przyjętych przez Komisję w zeszłym roku w sprawie sposobu wspierania unijnej strategii na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego przez wspólne ramy budżetowe.

W sprawozdaniach krajowych szczegółowo przeanalizowano przeszkody dla inwestycji wskazane przez Komisję w ubiegłym roku i przedstawione wraz z roczną analizą wzrostu gospodarczego na 2016 r. Państwa członkowskie powinny ściśle współpracować między sobą i z instytucjami UE w kontekście semestru europejskiego, aby zlikwidować te przeszkody i osiągnąć cele trzeciego filaru planu inwestycyjnego dla Europy⁸.

Sprawozdania krajowe stanowią punkt wyjścia dla dialogu z państwami członkowskimi na temat stojących przed nimi wyzwań gospodarczych i społecznych. Dialogi te, w połączeniu z zaleceniem dla strefy euro, powinny zostać uwzględnione podczas przygotowywania krajowych programów reform, których prezentacja przewidziana jest na kwiecień. Co do zasady Komisja nie wyda zaleceń dotyczących kwestii nieuznanych w sprawozdaniach krajowych za wyzwania i zaproponuje ograniczoną liczbę zaleceń dla poszczególnych krajów. Zalecenia te będą się odpowiednio różnić w zależności od powagi wyzwań, co znajdzie również odzwierciedlenie w sytuacji danego państwa pod kątem procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

2. KONTEKST GOSPODARCZY

Choć europejska gospodarka podąża ścieżką ożywienia, zagrożenia zewnętrzne wzrosły. Przy wzroście PKB w 2015 r. wynoszącym jedynie około 3 %, światowa gospodarka ulega spowolnieniu, a ożywieniu zagraża wiele czynników.⁹ Podczas gdy największe zaawansowane gospodarki odnotowują stałe ożywienie lub dojrzałe cykle, sytuacja wielu gospodarek rynków wschodzących jest trudna. Oczekuje się, że wzrost w Chinach ulegnie dalszemu spowolnieniu, co wpływa negatywnie przede wszystkim na inne gospodarki wschodzące i rozwijające się oraz oddziałuje na globalne przepływy kapitałowe.

⁴ Z wyjątkiem Grecji i Cypru, objętych programami pomocy makroekonomicznej.

⁵ COM (2015) 572 – Stan unii energetycznej w 2015 r.; COM (2015) 576 – Sprawozdanie z postępów w realizacji programu działań na rzecz klimatu.

⁶ Komisja Europejska, europejska prognoza gospodarcza, zima 2016 r.

⁷ COM (2015) 12.

⁸ COM (2014) 903.

⁹ Komisja Europejska, europejska prognoza gospodarcza, zima 2016 r.

Europejskiej gospodarce jak dotąd udało się uniknąć zagrożeń, lecz coraz bardziej odczuwalny jest wpływ mniej korzystnego środowiska zewnętrznego. Ponowny spadek cen energii powinien nadal zwiększać siłę nabywczą gospodarstw domowych. Napływ niespotykanej dotąd liczby uchodźców i migrantów wymagał dodatkowych wydatków publicznych ze względu na zwiększone środki służące przyjmowaniu tych osób i inne związane z uchodźcami działania. Wszystko wskazuje na to, że warunki pieniężne nadal będą w tym roku bardzo korzystne, a polityka budżetowa ma dalej sprzyjać ożywieniu. Finansowe skutki uboczne powolnego wzrostu poza UE mogą być jednak poważniejsze niż bezpośredni efekt obrotów handlowych. Niskie ceny towarów również mogą stanowić zagrożenie, jeżeli zdestabilizują gospodarkę światową. Niestabilność rynków finansowych zdecydowanie ostatnio wzrosła. W szczególności rezerwy banków doświadczały wyraźnych spadków cen, a poziom ryzyka związanego z niewypłacalnością państwa zwiększył się w niektórych państwach członkowskich.

Ożywienie gospodarcze w UE jest nadal powolne i niepewne, co uwypukla potrzebę zwiększenia tempa reform strukturalnych, zachęcania do inwestycji i zwiększenia konkurencyjności gospodarki. Ożywienie to jest słabe zarówno z ujęciu historycznym, jak w porównaniu z innymi zaawansowanymi gospodarkami. Przewiduje się, że wzrost gospodarczy w UE wyniesie w tym roku 1,9 % PKB, a w 2017 r. 2 %. Stopy bezrobocia w UE mają spaść z 9,5 % w 2015 r. do 9 % w 2016 r., przy czym spadek ten będzie bardziej wyraźny w tych państwach członkowskich, które przeprowadziły reformy rynku pracy. Zgodnie z oczekiwaniami spożycie prywatne nadal ma być głównym czynnikiem wzrostu, na który wpływać będzie także lepsza sytuacja na rynkach pracy i wzrost realnych dochodów do dyspozycji. Ponieważ słabnący popyt światowy ogranicza możliwości ożywienia gospodarczego napędzanego wywozem, konieczny będzie skokowy wzrost inwestycji z obecnych niskich poziomów, aby utrzymać ożywienie gospodarczej oparte na większej liczbie czynników i odwrócić spadkową tendencję potencjalnego wzrostu.

3. POSTĘPY WE WDRAŻANIU ZALECEŃ DLA POSZCZEGÓLNYCH KRAJÓW

W kontekście ogólnej stabilizacji makroekonomicznej państwa członkowskie osiągnęły pewne postępy w rozwiązywaniu kwestii wskazanych w zaleceniach dla poszczególnych krajów za 2015 r. Ze sprawozdań krajowych z 2016 r. wynika, że postępy odnotowywane z roku na rok pozostają na podobnym poziomie. Dłuższa perspektywa czasowa wyraźnie pokazuje, że wdrażanie głównych reform zajmuje dużo czasu. Powodowane jest to zarówno złożonością planowanych reform, np. reform rynku pracy i rynków produktowych, systemów emerytalno-rentowych i sektora bankowego, jak i krajowymi kalendarzami wyborczymi. W niektórych państwach członkowskich (w Danii, Estonii, Hiszpanii, Irlandii, Chorwacji, Polsce, Portugalii i na Słowacji) w 2015 r. lub na początku 2016 r. odbyły się wybory do parlamentów narodowych lub wybory prezydenckie. Zmieniły się także zarówno liczba, jak i zakres zaleceń dla poszczególnych krajów wydanych w roku 2014 i 2015. Komisja zaprezentuje swoją pełną ocenę przy okazji przedstawienia w maju tego roku nowych zaleceń dla poszczególnych krajów.

Ogólnie rzecz biorąc, Unia Europejska jest na dobrej drodze do osiągnięcia części celów strategii „Europa 2020”. Państwa członkowskie dążą do osiągnięcia celów związanych ze zmianą klimatu i energią, przy czym większość z nich prawdopodobnie osiągnie do 2020 r. cele dotyczące zmniejszenia emisji, energii odnawialnej i efektywności energetycznej. Zgodnie z najnowszymi danymi UE jest również na dobrej drodze, jeśli chodzi o cele

dotyczące szkolnictwa, gdyż 17 państw członkowskich już osiągnęło swoje cele w zakresie przedwczesnego kończenia nauki, a 12 państw spełniło swe założenia co do odsetka osób z wyższym wykształceniem. Choć spełnienie celu dotyczącego zatrudnienia będzie nadal trudne dla wielu państw członkowskich, sytuacja w tej dziedzinie poprawiła się w niemal wszystkich państwach. Pod koniec 2015 r. wskaźnik zatrudnienia był wyższy o 1,1 % i osiągnął poziom sprzed kryzysu wynoszący 70,5 %. Wskaźnik zatrudnienia kobiet rośnie szybciej, choć zróżnicowanie ze względu na płeć jest nadal spore. Potrzebne są dalsze działania, aby zmniejszyć różnicę wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn. Wydatki na badania i rozwój jako odsetek PKB również wzrosły w około połowie państw członkowskich, lecz cel UE nadal wydaje się niełatwy do osiągnięcia. Szczególne trudności utrzymują się w odniesieniu do osiągnięcia celu dotyczącego poziomu ubóstwa, gdyż liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w Europie wzrosła na skutek kryzysu gospodarczego. Najnowsze tendencje są jednak bardziej korzystne, gdyż liczba takich osób spadła w ponad połowie państw członkowskich. Zgodnie z oczekiwaniami tendencja ta miałyby się utrzymać w 2015 r. ze względu na lepsze warunki na rynku pracy. W załączniku 2 zawarto przegląd wszystkich celów strategii „Europa 2020”.

4. USUWANIE ZAKŁÓCEŃ RÓWNOWAGI MAKROEKONOMICZNEJ

UE i państwa członkowskie należące do strefy euro osiągają pewne postępy w przywracaniu równowagi ich gospodarkom. Niektóre z zakłóceń równowagi wynikają z kryzysu, jednak wiele z nich istniało już wcześniej i przyczyniło się do zwiększenia jego wpływu. Sprowadzenie gospodarek na ścieżkę trwałego powrotu do równowagi jest istotne nie tylko dla poszczególnych państw członkowskich, ale również dla całej UE i strefy euro, aby osiągnąć większą odporność na przyszłe wstrząsy oraz wzrost bardziej zdecydowany, zrównoważony i spójny.

Ze szczegółowych ocen sytuacji wynika całościowa analiza zakłóceń doświadczanych przez państwa członkowskie. W ocenach tych rozróżniono korekty wynikające z czynników cyklicznych oraz te powodowane przez reformy strukturalne oraz potwierdzono, że jedynie te ostatnie stanowią podstawę zrównoważonego wzrostu. Ze względu na znaczenie handlu i powiązań finansowych między państwami UE analizie poddano również transgraniczne skutki przywracania równowagi, wskazując na potrzebę jej przywrócenia zarówno w państwach o dużym poziomie zobowiązań zewnętrznych, jak i w tych, które odnotowują nadwyżki. Należy nadal pilnie obniżyć poziom zadłużenia. Choć w niektórych przypadkach obniżanie długu publicznego lub zadłużenia sektora prywatnego przebiega korzystnie, wysoki poziom długu nadal może narazić gospodarki na potencjalne wstrząsy. W innych przypadkach niskie, lecz rosnące poziomy długu mogą oznaczać rosnącą podatność na zagrożenia.

4.1. Przywracanie równowagi w UE i strefie euro

Korektę istniejących zakłóceń równowagi utrudniają różne czynniki. Słumiony wzrost nominalny i bardzo niskie poziomy inflacji hamują proces oddłużania. Słabnący popyt światowy ogranicza możliwości ożywienia gospodarczego napędzanego wywozem. Utrzymujące się w niektórych państwach członkowskich bezrobocie może ograniczyć potencjalny wzrost produkcji, również z powodu utraty umiejętności i zdolności do zatrudnienia.

Trwa korekta zewnętrznych zakłóceń równowagi. W państwach o znacznych zobowiązaniach zewnętrznych wysokie deficyty na rachunkach bieżących sprzed kryzysu zostały znacznie zmniejszone lub przekształcone w nadwyżkę. Dzięki czynnikom

zewnątrznym konkurencyjność pod kątem kosztów ogólnie się poprawiła. W niektórych państwach członkowskich widoczna jest korekta strukturalna polegająca na przenoszeniu zasobów do sektora produkującego dobra zbywalne. Rachunek bieżący strefy euro wykazuje obecnie jedną z największych nadwyżek na świecie. Poziom nadwyżki niewielkiej liczby państw członkowskich wyraźnie odstaje od innych i wskazuje na to, że zarówno popyt wewnętrzny, jak i inwestycje są w nich słumione.

Powodem do obaw nadal jest podatność na zagrożenia połączona z wysokim poziomem zadłużenia. W większości państw członkowskich proces naprawy bilansu idzie do przodu, obejmując oddłużanie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Oddłużaniu towarzyszy jednak często ograniczanie wydatków. W niektórych państwach poziom zadłużenia sektora prywatnego w stosunku do PKB spadł dzięki ponownemu trwałemu wzrostowi gospodarczemu. W innych państwach członkowskich zobowiązania pozostają na historycznie wysokim poziomie. W państwach, w których presja na oddłużenie oddziałuje na ożywienie gospodarcze i ogranicza perspektywy inwestycji i konsumpcji, trzeba dodatkowo skupić się na tworzeniu warunków sprzyjających zwiększaniu wydajności i konkurencyjności, aby ograniczyć wpływ oddłużania na wzrost gospodarczy i zatrudnienie.

Sektor bankowy zwiększył swoją kapitalizację, lecz pewna presja pozostaje i wynika z gorszej jakości kredytów i aktywów oraz niskiej rentowności. Banki osiągnęły znaczne postępy w korygowaniu swoich bilansów, a instytucje bankowe są ogólnie dobrze dokapitalizowane i płynne. Jednocześnie, ze względu na połączenie różnych czynników, sektor bankowy w niektórych państwach nadal cechuje się wysokim poziomem kredytów zagrożonych i aktywów złej jakości. O ile nie zostaną one wyeliminowane, te słabe punkty mogą doprowadzić do słumionego wzrostu akcji kredytowej i nieoptymalnego rozdziału kredytu. Ponadto niski wzrost i niskie stopy procentowe wpływają na zyski sektora bankowego.

Potrzebne są reformy strukturalne w celu ułatwienia realokacji zasobów między przedsiębiorstwami, sektorami i regionami z myślą o zwiększeniu wydajności, konkurencyjności i zrównoważonego zatrudnienia. Państwa członkowskie powinny udoskonalić realokację zasobów przez przeniesienie ich do sektorów produkujących towary zbywalne i do najbardziej wydajnych przedsiębiorstw działających w każdym z sektorów gospodarki. Służyć mogą temu reformy otwierające rynki produktowe i usługowe, co stanowiłoby również bodziec dla rynku wewnętrznego UE, oraz reformy strukturalne mające wyeliminować przeszkody dla swobodnego przepływu towarów i usług.

4.2. Wdrażanie procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej

Komisja zwiększyła przejrzystość tej procedury. Oceny w sprawozdaniach krajowych odzwierciedlają zobowiązania zawarte w komunikacie Komisji w sprawie działań na rzecz ukończenia budowy unii gospodarczej i walutowej¹⁰, zwłaszcza większą przejrzystość we wdrażaniu procedury. W sprawozdaniach krajowych lepiej przedstawiono – za pomocą tabel podsumowujących – ustalenia ze szczegółowych ocen sytuacji i opisano źródła zakłóceń równowagi oraz główne ustalenia dotyczące kształtowania się odpowiednich zmiennych ekonomicznych, działania polityczne i utrzymujące się w polityce luki. Służby Komisji opublikują również kompendium, w którym zawarte zostaną istotne informacje o procedurze zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

Komisja upraszcza i ustala kategorie zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Aby zapewnić bardziej skuteczną i prostszą komunikację, w tym roku sześć wcześniejszych

¹⁰ COM (2015) 600.

kategorii zostało uproszczonych do czterech kategorii: brak zakłóceń, pewne zakłócenia, nadmierne zakłócenia i nadmierne zakłócenia wymagające działań naprawczych. Kategorie te nie będą zmieniane w nadchodzących latach. W przypadku występowania pewnych lub nadmiernych zakłóceń zastosowane zostanie szczegółowe monitorowanie, które będzie dostosowywane do powagi wyzwań stojących za zakłóceniami. Zalecenia dla poszczególnych krajów będą dopasowywane w celu odzwierciedlenia charakteru zakłóceń, w świetle reform zaproponowanych w krajowych programach reform przedstawionych przez państwa członkowskie.

Tabela 1: Podział zakłóceń równowagi makroekonomicznej na kategorie w dotyczącej ich procedurze

Wcześniejsze kategorie	Uproszczone kategorie
Brak zakłóceń	Brak zakłóceń
Zakłócenia wymagające działań politycznych i monitorowania	
Zakłócenia wymagające zdecydowanych działań politycznych i monitorowania	Pewne zakłócenia
Zakłócenia wymagające zdecydowanych działań politycznych i szczegółowego monitorowania	
Nadmierne zakłócenia wymagające zdecydowanych działań politycznych i szczegółowego monitorowania	Nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej
Nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej wymagające działań naprawczych*	Nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej wymagające działań naprawczych

*Kategoria „nadmierne zakłócenia wymagające działań naprawczych” oznacza rozpoczęcie procedury dotyczącej nadmiernych zakłóceń równowagi na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011.

W szczegółowych ocenach sytuacji uwzględniono również skutki uboczne na innych rynkach i kwestie systemowe. Identyfikacja i ocena zakłóceń równowagi makroekonomicznej uwzględniają fakt, że do usunięcia zakłóceń niezbędne jest skoordynowane podejście w całej strefie euro, przy jednoczesnym stymulowaniu ożywienia gospodarczego. Celem procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej jest zapobieganie zakłóceniom szkodliwym dla danego państwa, strefy euro i całej UE oraz ich korygowanie. W swym sprawozdaniu przedkładanym w ramach mechanizmu ostrzegania na 2016 r.¹¹ i opublikowanym wraz z rocznym badaniem wzrostu gospodarczego na 2016 r. Komisja uznała, że należy szczegółowo ocenić sytuację w 18 państwach członkowskich, aby dogłębnie przeanalizować powagę ewentualnych zakłóceń.

Liczba państwa doświadczających zakłóceń zmalała w porównaniu z ubiegłym rokiem. W wyniku szczegółowej oceny sytuacji uznano, że z 18 państw przewidzianych do dalszej analizy sześć państw nie doświadcza żadnych zakłóceń, siedem doświadcza pewnych zakłóceń, a pięć państw doświadcza nadmiernych zakłóceń. Jeśli chodzi o Chorwację i Portugalię, Komisja dokonała przeglądu swojej oceny w maju z uwzględnieniem poziomu ambicji ich krajowych programów reform. W załączniku 3 podsumowano ustalenia szczegółowych ocen sytuacji w każdym z tych państw.

¹¹ COM (2015) 691.

Tabela 2: Wyniki szczegółowych ocen sytuacji w 2016 r. (kategorie uproszczone)

Brak zakłóceń	BE, EE, HU, AT, RO, UK
Pewne zakłócenia*	DE, IE, ES, NL, SI, FI, SE
Nadmierne zakłócenia*	BG, FR, HR, IT, PT

*Zarówno kategoria „pewne zakłócenia”, jak i kategoria „nadmierne zakłócenia” wiąże się z potrzebą prowadzenia szczegółowego monitorowania, które będzie dostosowywane do powagi problemu.

Zgodnie z uproszczonymi kategoriami w ramach omawianej procedury nadzór obejmował będzie szczegółowe monitorowanie wszystkich państw członkowskich, w których występują pewne zakłócenia i nadmierne zakłócenia. Szczegółowe monitorowanie powinno zapewnić zwiększony nadzór nad działaniami politycznymi w reakcji na stwierdzone zakłócenia i będzie się odbywało poprzez zintensyfikowany dialog z organami krajowymi, wizyty ekspertów i regularne sprawozdania z postępów, omawiane ze wszystkimi państwami członkowskimi. Takie kontakty ułatwią również monitorowanie wdrażania zaleceń dla danych państw członkowskich. Monitorowanie może różnić się w zależności od charakteru zakłóceń. Co do zasady państwa doświadczające nadmiernych zakłóceń objęte zostaną ściślejszym monitorowaniem. Państwa w kategorii „nadmierne zakłócenia wymagające działań naprawczych” objęte zostaną procedurą dotyczącą nadmiernych zakłóceń równowagi, co pociąga za sobą zalecenia polityczne w celu usunięcia zakłóceń i działania następcze w postaci planu działań naprawczych.

5. REFORMY PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

W większości państw członkowskich odnotowano postępy we wdrażaniu reform. Należy kontynuować te wysiłki i je nasilać, a w ten sposób przygotowywać gospodarki na przyszłe wstrząsy i zwiększać konkurencyjność. Siła i trwałość ożywienia gospodarczego zależy od tempa i skuteczności przyjmowania i wdrażania reform. Dla ułatwienia reform można i należy wykorzystać fundusze unijne, zwłaszcza europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne. Mimo że w ubiegłorocznych zaleceniach dla poszczególnych krajów określone zostały najważniejsze tematy debat społeczno-gospodarczych w państwach członkowskich, w kilku sprawozdaniach krajowych zwrócono uwagę na nowe okoliczności, takie jak napływ migrantów i uchodźców.

Dla powodzenia reform istotny jest ich aspekt jakościowy. Efektywne przydzielanie zasobów dla najbardziej wydajnych przedsiębiorstw pozwoliłoby podnieść wydajność i stopę wzrostu. Zwiększyłyby też inwestycje wydajniejszych przedsiębiorstw, wzmacniając długoterminowy potencjał wzrostu gospodarek państw członkowskich. Potrzeba czasu, aby reformy na rynkach produktów, usług i pracy zaczęły przynosić rezultaty, ale sprzyjają one zmianie alokacji zasobów, stymulując inwestycje i modernizując bazę produkcyjną unijnej gospodarki.

Reformy na poziomie poszczególnych państw członkowskich są potrzebne w celu uzupełnienia reform wdrażanych w całej UE. Na poziomie unijnym uzgodniono szereg reform w ramach realizowanej polityki oraz instrumentów jej realizacji, mających na celu stworzenie lepszego otoczenia biznesu oraz nacechowanego większą pewnością i stabilnością

otoczenia regulacyjnego, takich jak strategia na rzecz jednolitego rynku, jednolity rynek cyfrowy, unia energetyczna, unia rynków kapitałowych, pakiet dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym oraz program lepszego stanowienia prawa. Poniżej opisano postępy poczynione przez poszczególne państwa członkowskie w zakresie realizacji reform w obszarach określonych w ubiegłorocznych zaleceniach dla poszczególnych krajów.

5.1 Ożywienie inwestycji

Poprawa warunków inwestowania wymaga działań na różnych polach. Należy przyciągnąć więcej prywatnych środków na inwestycje w realną gospodarkę oraz zapewnić inwestycje publiczne wysokiej jakości. Zgodnie z planem inwestycyjnym dla Europy inwestycje mogą w większym stopniu przyczyniać się do wzrostu i tworzenia miejsc pracy, dopiero gdy poprawi się sposób finansowania ryzyka, stworzy lepsze otoczenie dla inwestycji i opracuje lepiej skonstruowane i bardziej widoczne projekty inwestycyjne. Komisja wdrożyła już na szczeblu europejskim szereg reform pobudzających inwestycje, takich jak wnioski w ramach projektu Wyłaczalność II. Służby Komisji określiły też szczegółowo najważniejsze trudności związane z inwestycjami w każdym państwie członkowskim¹². Dotyczą one utrudnień regulacyjnych i administracyjnych, zamówień publicznych, opodatkowania, systemów sądowych, dostępu do finansowania i ram prawnych dotyczących niewypłacalności, kształcenia i umiejętności oraz przepisów sektorowych. Komisja wskazała ponadto na konieczność udostępnienia większych i bardziej zróżnicowanych źródeł finansowania, a także na konieczność rozszerzenia priorytetów poza obszar tradycyjnej infrastruktury, tak aby uwzględnić w nich kapitał ludzki i związane z nim inwestycje społeczne.

Inwestycje nie okazały się jak dotąd silnym bodźcem dla ożywienia gospodarczego.¹³ Zachęca się państwa członkowskie do zapewniania warunków sprzyjających inwestycjom – przez eliminowanie wąskich gardeł, zapewnienie większej przewidywalności otoczenia regulacyjnego, wzmocnienie jednolitego rynku, określenie stabilnej procedury realizacji projektów oraz zapewnienie koordynacji i planowania na wszystkich poziomach administracji. W przypadku większości państw członkowskich negatywny wpływ kryzysu finansowego na inwestycje jest nadal odczuwalny, natomiast w niektórych z nich nastąpiło przesunięcie względnej równowagi między inwestycjami publicznymi a inwestycjami osób fizycznych lub przedsiębiorstw. Irlandia jest przykładem państwa członkowskiego, w którym po szeroko zakrojonym i trudnym procesie dostosowania rozbudowane inwestycje sektora prywatnego odgrywają kluczową rolę w ożywieniu gospodarczym.

W wielu państwach członkowskich istotną rolę nadal odgrywają fundusze unijne. W Bułgarii, Republice Czeskiej, Estonii, Chorwacji, na Łotwie, Litwie, Węgrzech, Malcie, w Polsce, Portugalii, Rumunii, Słowenii i na Słowacji fundusze te mają znaczny udział w realizowanych inwestycjach. Komisja blisko współpracuje z państwami członkowskimi, aby poprawić sposób zarządzania tymi funduszami i ich inwestowania. Wskaźniki absorpcji mogłyby zostać podwyższone, gdyby poprawiono zdolność administracyjną władz krajowych i regionalnych i gdyby zapewniono pomoc techniczną, przyczyniając się też w ten sposób do optymalnego połączenia poszczególnych funduszy UE.

¹² SWD (2015) 400.

¹³ Komisja Europejska, Europejska prognoza gospodarcza, zima 2016 r.

W wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020 europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne są ściśle powiązane z celami strategii „Europa 2020” oraz z wyzwaniem makroekonomicznymi określonymi w zaleceniach dla poszczególnych krajów. Oprócz zapewnienia odpowiedniej absorpcji środków należy dopilnować, aby fundusze unijne zostały jak najlepiej wykorzystane w celu sprostania wyzwaniom społeczno-gospodarczym, przed którymi stoją państwa członkowskie. Ze względu na opóźnienia w programowaniu części tych funduszy należy zdwoić starania, tak aby możliwe było szybsze i sprawniejsze wypłacanie środków. Niektóre państwa członkowskie nie wypełniły jeszcze warunków wstępnych i jeśli tego nie zrobią, Komisja może wstrzymać płatności okresowe przeznaczone na realizację priorytetów odnośnych programów. Finansowanie w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, inicjatywy „Horyzont 2020”, instrumentu „Łącząc Europę” (w tym ponad 4,1 mld EUR tylko na sektor transportu) oraz innych bezpośrednio zarządzanych funduszy UE będzie miało charakter dodatkowy wobec europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, a wynikające stąd możliwości powinny być ze sobą jak najkorzystniej połączone. Z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w latach 2014–2020 udostępnionych zostanie państwom członkowskim ponad 450 mld EUR na sfinansowanie inteligentnego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, konkurencyjności i spójności.

Pomimo pewnych postępów w niektórych kluczowych sektorach w wielu państwach członkowskich wciąż istnieją bariery dla inwestycji. Są one szczególnie widoczne w sektorze usług, sektorach sieciowych i w budownictwie. Stosunkowo korzystne otoczenie biznesu w takich państwach członkowskich jak Estonia czy Zjednoczone Królestwo stanowi zachętę do inwestowania. W wielu państwach członkowskich istnieją jednak bariery dla inwestycji przejawiające się w obciążeniach administracyjnych, biurokracji, niewydajnej administracji publicznej, braku pewności prawa lub zmieniającym się ustawodawstwie oraz braku przejrzystości utrudniającym walkę z korupcją. W kilku państwach członkowskich stwierdzono istnienie uciążliwych lub długotrwałych procedur dotyczących projektów o dużej skali. Mogą one stanowić barierę dla wchodzenia na rynek lub zakładania działalności, na przykład w sektorze detalicznym i w usługach świadczonych w ramach wolnych zawodów. Utrudniony dostęp do finansowania również hamuje inwestycje w niektórych państwach członkowskich.

Przywrócenie kredytowania realnej gospodarki

Sektor finansowy w dalszym ciągu uelastycznia warunki udzielania kredytów. Pomimo obniżonego wzrostu akcji kredytowej w krajach objętych procesem oddłużenia w obszarze podaży kredytów zachodzą korzystne zmiany. Zgodnie z ankietą Europejskiego Banku Centralnego ze stycznia 2016 r. dotyczącą działalności kredytowej¹⁴ banki zgłosiły dalsze złagodzenie netto mierników zdolności kredytowej w przypadku pożyczek dla przedsiębiorstw oraz dla gospodarstw domowych na zakup domu, a także w przypadku kredytów konsumenckich. W odniesieniu do pożyczek dla przedsiębiorstw głównym powodem łagodzenia tych mierników przez banki jest w dalszym ciągu konkurencja. Banki stopniowo łagodzą warunki udzielania nowych pożyczek we wszystkich kategoriach, zwłaszcza w odniesieniu do przedsiębiorstw. Postępy poczynione we wzmacnianiu banków sprzyjają też uelastycznieniu warunków kredytowania.

Osiągnięto pewien postęp, jeśli chodzi o poprawę dostępu do finansowania. Kilka państw członkowskich wprowadziło lub przyspieszyło inicjatywy mające na celu poprawę dostępu do

¹⁴ Europejski Bank Centralny, The euro area bank lending survey, Fourth quarter of 2015, January 2016.

finansowania. Węgry uruchomiły program finansowania na rzecz wzrostu. Przygotowywanych jest też kilka inicjatyw mających poprawić dostęp do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności dzięki wykorzystaniu środków unijnych. Na przykład Portugalia udostępniła środki na inwestycje w kapitał własny i kapitał wysokiego ryzyka za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i funduszy krajowych. Na Malcie łączy się środki lokalne i unijne, aby móc udzielać MŚP ulg podatkowych, dotacji i gwarancji finansowych.

W wielu państwach członkowskich poprawiono ramy prawne dotyczące niewypłacalności. Chorwacja zweryfikowała przepisy dotyczące niewypłacalności przedsiębiorstw i osób fizycznych. Irlandia wprowadziła zmiany w tych przepisach, tak aby zwiększyć wykorzystanie programów dotyczących niewypłacalności i upadłości osób fizycznych. Hiszpania wprowadziła nowe przepisy dotyczące niewypłacalności osób fizycznych, a ponadto uelastyczyła postępowania upadłościowe przedsiębiorstw i postępowania pozasądowe.

5.2 Realizacja reform strukturalnych służących modernizacji gospodarki

W rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2016 r. Komisja położyła nacisk na skuteczną koordynację między państwami członkowskimi, której celami są: większa wydajność i pozytywna konwergencja; konieczność zrównoważenia elastyczności i bezpieczeństwa w polityce rynku pracy oraz konieczność stworzenia bardziej zintegrowanych i konkurencyjnych rynków produktów i usług.

Polityka zatrudnienia i polityka społeczna

Poziom zatrudnienia obecnie rośnie, tak w UE, jak i w strefie euro. Bezrobocie, w tym bezrobocie osób młodych, spada. Tymczasem bezrobocie długotrwałe nadal rosło w 2015 r. w porównaniu z 2014 r., mimo że w ciągu całego roku zaobserwowano jego stopniowy spadek. Bezrobocie długotrwałe dotyka 10,5 mln osób i stanowi 48 % całego bezrobocia. Bezrobocie osób młodych wynosi 20 %, co oznacza, że problem ten dotyka 4,5 mln z nich. W niektórych państwach członkowskich wiele młodych osób opuszcza kraj. W Grecji, Hiszpanii, Chorwacji i Włoszech bezrobocie w tej grupie wynosi około 40 % lub więcej. Ponadto w wielu państwach członkowskich występuje wysoki odsetek młodych osób, które nie pracują, nie uczą się ani nie szkolą, np. w Bułgarii i we Włoszech wynosi on ponad 20 %.

Dla zwiększenia konkurencyjności UE wciąż ważne jest, aby w perspektywie średniookresowej realne płace stale rosły w tym samym tempie co wydajność. Wiele państw podjęło wysiłki, aby zwiększyć elastyczność swoich rynków pracy i ułatwić rozwój przedsiębiorstw. Obejmowały one usunięcie pewnych progów dla przedsiębiorstw oraz zwiększenie przewidywalności wyniku sporów zbiorowych, co może ułatwić zatrudnianie nowych pracowników przez przedsiębiorstwa. Mimo że w UE ewolucja płac jest zasadniczo dostosowana do poziomu wydajności, w kilku państwach członkowskich postępy w tym zakresie są niewielkie. Zgodnie z zaleceniami dla poszczególnych krajów na 2015 r. zawarto międzysektorowe umowy o ograniczeniu wzrostu płac (w Finlandii na lata 2014–2015 i w Hiszpanii na lata 2015–2017). W Irlandii wprowadzono nowe mechanizmy ustalania płacy minimalnej, a w Niemczech wprowadzono ogólnokrajową obowiązkową płacę minimalną.

Potrzebne są dalsze wysiłki, aby rozwiązać problem segmentacji rynków pracy. Zmniejszenie luki regulacyjnej między umowami na czas nieokreślony a umowami

niestandardowymi może sprzyjać przechodzeniu na umowy na czas nieokreślony i wspierać tworzenie stabilnego zatrudnienia, zachęcając pracodawców i pracowników do inwestowania w umiejętności i uczenie się przez całe życie. Stosowne reformy kontynuowano w 2015 r. zgodnie z zaleceniami dla poszczególnych krajów, szczególnie tych, które borykają się ze znacznym rozwarstwieniem na rynku pracy, takich jak Włochy czy Polska. W ramach kompleksowej reformy rynku pracy Włochy dokonały uproszczenia ustaleń umownych i procedur prawa pracy, a także ograniczyły zakres ponownego zatrudnienia w wyniku niesprawiedliwego zwolnienia.

Gwarancja dla młodzieży, realizowana już trzeci rok, przynosi oczekiwane rezultaty. Sytuacja młodych ludzi w UE poprawia się, a wysiłki na rzecz sprawniejszego przechodzenia ze szkoły do pracy zostały zdwojone, m.in. poprzez wczesną aktywizację i działania skierowane do osób niepracujących, nieuczących się i nieszkolących. Do najważniejszych rezultatów należą: lepsze działania informacyjne, lepiej dostosowane do potrzeb młodych ludzi wsparcie ze strony publicznych służb zatrudnienia, ulepszony kształt aktywnych instrumentów rynku pracy dla młodych oraz większe skupienie na wysokiej jakości stażach. Przyspieszono reformy realizowane w kontekście gwarancji dla młodzieży, szczególnie w państwach członkowskich borykających się z istotnymi problemami, takich jak Włochy czy Portugalia, oraz w państwach członkowskich otrzymujących wsparcie finansowe z UE, za pomocą którego można by zrealizować innowacyjne środki zakrojone na dużą skalę i reformy strukturalne.

Pomimo postępów w ułatwianiu osobom bezrobotnym powrotu do pracy potrzebna jest dalsza reforma aktywnej polityki rynku pracy. Szereg państw członkowskich (np. Hiszpania, Francja, Łotwa i Finlandia) uruchomiło aktywne środki skierowane do osób długotrwale bezrobotnych. Włochy zaczynają reformować sposób zarządzania aktywną polityką rynku pracy i wzmacniają jej powiązania z polityką pasywną. Nierozwiązane pozostają jednak pewne inne problemy, takie jak niedostateczna koordynacja między służbami zatrudnienia a opieką społeczną, brak zaangażowania i partnerstwa z pracodawcami, stosunkowo niskie wskaźniki uczestnictwa w działaniach aktywnej polityki rynku pracy oraz ich niedofinansowanie. Ponadto niektóre kraje nie zapewniają zindywidualizowanego podejścia opartego na profilowaniu, dopasowaniu umiejętności czy intensywnym doradztwie. Zalecenie w sprawie integracji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy, przyjęte przez Radę w grudniu 2015 r.¹⁵, zawiera wskazówki dla państw członkowskich dotyczące zdwojenia wysiłków w walce z bezrobociem długotrwałym.

Walka z ubóstwem wymaga kompleksowej strategii politycznej. W wielu państwach członkowskich podejmowane są pewne kroki dotyczące pomocy społecznej,

a zwłaszcza adekwatnej wysokości lub zakresu obowiązywania minimalnego dochodu. Zważywszy, że wsparcie dochodu powinno iść w parze z należytym dostosowaniem umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, wprowadzane są różne finansowe i niefinansowe zachęty ułatwiające powrót na rynek pracy. Należy do nich struktura systemów świadczeń dla bezrobotnych w Danii i we Włoszech, a także świadczenia pracownicze wypłacane na Malcie. W celu zrównoważenia celów związanych ze

¹⁵ Dokument Rady 14361/15.

zmniejszeniem ubóstwa oraz ze zwiększeniem uczestnictwa w rynku pracy niektóre państwa członkowskie, np. Zjednoczone Królestwo, starają się włączyć różnego rodzaju świadczenia do szerszej zakrojonych programów. Ze względu na pojawiające się głosy zaniepokojenia skutkami rosnącej liczby dzieci dotkniętych ubóstwem niektóre państwa członkowskie zwiększyły odpowiednie świadczenia socjalne. Postępy, jeśli chodzi o integrację Romów w odnośnych państwach członkowskich, są niewielkie.

Należy zwrócić szczególną uwagę na pomyślną integrację migrantów i uchodźców w niektórych państwach członkowskich. Znaczny napływ migrantów i uchodźców w ciągu ostatniego roku stanowi duże wyzwanie dla wielu państw i dla całej UE. Może to też być jednak szansa, szczególnie dla tych państw, w których zachodzą zmiany demograficzne. Doświadczenia związane z wcześniejszymi przepływami uchodźców wskazują, że napotykają oni często większe trudności pod względem integracji na rynku pracy niż przeciętni obywatele państw trzecich. Pomyślna integracja wymaga m.in. oceny umiejętności na wczesnym etapie, szybkiego uznania kwalifikacji i odpowiednich kursów językowych w celu zapewnienia wczesnego i skutecznego dostępu do rynku pracy, opieki zdrowotnej i mieszkań. Ze względu na wysoki odsetek dzieci i młodzieży (około 26 %) szybkie dostosowania są szczególnie potrzebne w zakresie systemów kształcenia, tak aby oferowały one programy nauczania podstawowych umiejętności i znajomości języków przystosowane do potrzeb takich dzieci. Ze szczególną uwagą należy również podejść do kwestii pomyślnej integracji kobiet.

Efektywność systemów kształcenia i szkolenia w wielu państwach członkowskich wciąż budzi zastrzeżenia. Mimo że średni odsetek osób przedwcześnie kończących naukę zmniejszył się do 11,1 %, w dziewięciu państwach członkowskich wskaźnik ten wciąż przekracza docelowy poziom określony w strategii „Europa 2020” (wynoszący 10 %). Wymienione wyżej słabości strukturalne zagrażają potencjałowi wzrostu w Europie. Wiele państw członkowskich opracowuje strategie rozwoju umiejętności i wdraża reformy strukturalne w swoich systemach kształcenia. Republika Czeska przyjęła reformę kształcenia wyższego, a Bułgaria uchwaliła ustawę o kształceniu przedszkolnym i szkolnym określającą ramy prawne, które umożliwiają poprawę jakości i równości w ramach kształcenia na poziomie podstawowym i średnim. We Włoszech wprowadzono reformę szkolnictwa polegającą na zwiększeniu autonomii szkół, uzależnieniu wynagrodzenia nauczycieli od ich zasług i poprawie systemu zatrudniania nauczycieli.

Należy zmniejszyć podatkowe obciążenia pracy. Wiele państw członkowskich wprowadziło środki zmniejszające opodatkowanie pracy. Na przykład Estonia i Francja obniżyły opodatkowanie osób o niskich dochodach. Ponadto w niektórych państwach członkowskich charakteryzujących się wysoką stopą bezrobocia, takich jak Belgia, Hiszpania czy Włochy, wdrożono reformy systemu opodatkowania pracy. Klin podatkowy, zwłaszcza w przypadku osób o niskich dochodach, pozostaje jednak wysoki w kilku państwach, a w niektórych nawet wzrósł.

Otoczenie biznesu i sektory sieciowe

Otoczenie regulacyjne w większym stopniu korzystne dla przedsiębiorstw i zatrudnienia będzie sprzyjać inwestycjom sektora prywatnego. Poprawa praktyki administracji publicznej, eliminowanie korupcji, wprowadzanie przejrzystości, nierestrykcyjne i przewidywalne przepisy przyczyniają się do poprawy konkurencyjności, wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Pod tym względem można zauważyć pewne postępy. Włochy podjęły działania, aby zreformować i przyspieszyć procedury egzekucji z masy upadłości. Francja kontynuuje ambitny plan uproszczenia, obejmujący jak dotąd 600 środków, z których około jednej trzeciej zostało już wdrożonych. Chorwacja poczyniła pewne

postępy, jeśli chodzi o usprawnienie ram regulujących postępowanie przedupadłościowe i upadłościowe w odniesieniu do przedsiębiorstw. Malta wprowadziła szereg nowych systemów technologicznych i proceduralnych w celu ograniczenia biurokracji i zmniejszenia opóźnień w rozpatrywaniu spraw cywilnych. Na Łotwie poczyniono znaczne postępy w zakresie ram prawnych dotyczących mediacji i arbitrażu. Jakość, niezawisłość i efektywność systemów sądownictwa pozostaje niedostateczna w niektórych państwach członkowskich, mimo że dzięki reformom wymiaru sprawiedliwości Włochy, Łotwa i Słowenia osiągnęły w tym względzie pewien postęp.

Możliwa jest dalsza redukcja biurokracji, poprawa wydajności administracji i jakości przepisów. Opóźnienia w procedurach udzielania zezwoleń są wciąż znaczne, a w ponad dwóch trzecich państw członkowskich opłaty nakładane na podmioty rozpoczynające działalność gospodarczą nadal przekraczają pułap 100 EUR proponowany w programie *Small Business Act*. Opóźnienia w reformach strukturalnych wynikają często z braku zdolności wykonawczych i niestabilnych struktur instytucjonalnych. Na efektywność inwestycji publicznych niekorzystnie wpływają często niedociągnięcia dotyczące oceny projektów, zamówień, realizacji i niedostatecznej koordynacji między poszczególnymi szczeblami władz. Zapewnianie zaawansowanych i należyście zintegrowanych usług administracji elektronicznej dla przedsiębiorstw pozostaje wciąż wyzwaniem w wielu państwach członkowskich.

Zamówienia publiczne pozostają obszarem wymagającym dalszych usprawnień. W przypadku niektórych państw członkowskich niedociągnięcia w sferze zamówień publicznych są nadal jedną z głównych przyczyn nieprawidłowości wykrywanych w trakcie kontroli wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Są one czynnikiem zniechęcającym do inwestowania i prawidłowego funkcjonowania jednolitego rynku. Kolejną sferą, której dotyczą zastrzeżenia związane z korupcją, są zamówienia publiczne.

Inwestycje w sieci energetyczne i transportowe przyczyniają się do zintegrowanych i sprawnie działających rynków, poprawy bezpieczeństwa dostaw energii i odgrywają zasadniczą rolę w procesie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Ukończenie budowy międzysystemowych połączeń elektroenergetycznych i gazociągów między Hiszpanią i Francją będzie miało istotne znaczenie m.in. dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii i lepszego funkcjonowania rynków energetycznych. Trwa ponadto rozwój inwestycji w zdolności w zakresie przesyłu energii elektrycznej, a także w gazociągi międzysystemowe z krajami bałtyckimi i między tymi krajami. Celem tych inwestycji jest zintegrowanie zainteresowanych państw członkowskich w ramach europejskich sieci i rynków energii. W wyniku ukończenia niedawno budowy połączeń przesyłu energii elektrycznej między trzema krajami bałtyckimi a Polską, Finlandią i Szwecją wskaźnik połączeń międzysystemowych wyniósł ok. 25 % i kontynuowane są dalsze inwestycje w te połączenia między krajami bałtyckimi. Hiszpania utworzyła fundusz w celu poprawy dostępu z lądu do portów morskich.

Modernizacja gospodarki unijnej wymaga uzupełnienia braków w infrastrukturze sieci komunikacji cyfrowej. Opóźnione reakcje po stronie podaży nie powinny hamować zakładanego wzrostu popytu na wysokiej jakości sieci komunikacji. Pomimo znacznych wysiłków na rzecz poprawy zasięgu sieci komunikacji nowej generacji niektórym państwom członkowskim trudno będzie sprostać celowi wyznaczonemu w Europejskiej agendzie cyfrowej, którym jest dostęp do sieci nowej generacji (min. 30 Mbps) dla wszystkich do 2020 r.

Reformy na rynkach produktów i usług

W wielu państwach członkowskich UE nadal istnieją liczne ograniczenia w sektorach usług. Ostatnie szacunki Komisji dołączone do publikacji poświęconej strategii jednolitego rynku¹⁶ potwierdzają, że ograniczenia regulacyjne mają szkodliwy wpływ na inwestycje, wzrost gospodarczy i wskaźnik zatrudnienia.

Osiągnięcia odnotowane w ramach europejskiego semestru w tym obszarze dowodzą, że warto realizować reformy. OECD¹⁷ oszacowała, że reformy strukturalne zapoczątkowane we Włoszech w 2012 r. powinny przyczynić się do wzrostu PKB o 1,5 punktu procentowego w okresie pięciu lat od daty ich wprowadzenia. Wiele z tych reform stanowiło odpowiedź na zalecenia dla Włoch wydane w ramach europejskiego semestru. Pozostałe reformy przyniosły wymierne wyniki w krótszym czasie. Wprowadzenie licencji w trybie ekspresowym na otwarcie placówek handlowych w odpowiedzi na zalecenie dla Hiszpanii sformułowane w 2012 r. doprowadziło do uruchomienia dodatkowo ponad 7 000 takich placówek w I poł. 2013 r.

Sprawozdania krajowe pokazują pozytywne, lecz nadal powolne postępy w zakresie reform rynków usług w wielu państwach członkowskich. Wkład sektora usług biznesowych w wydajność sektora produkcji i innych sektorów usług ma zasadnicze znaczenie dla procesu modernizacji gospodarek unijnych. Poziom i liczba ograniczeń obecnych na rynkach profesjonalnych usług biznesowych, zwłaszcza usług w zakresie inżynierii, księgowości, architektury i obsługi prawnej, wymagają szczególnej uwagi.

Reformy usług świadczonych w ramach wolnych zawodów mogą przynieść wymierne wyniki, ale postępy następują wyjątkowo wolno. W wyniku zalecenia z 2011 r. Słowenia przyjęła w 2012 r. program mający na celu deregulację wolnych zawodów. W następnych latach wydano kolejne zalecenia, co doprowadziło do obecnej pełnej deregulacji lub uproszczenia dostępu do wolnych zawodów w kilku sektorach (budowlanym, turystycznym i w sektorze sprzedaży detalicznej). W 2012 r. Polska rozpoczęła stopniowy i szeroko zakrojony proces reform zawodów regulowanych. Reforma objęła swym zakresem 248 zawodów. W efekcie częściowo usunięte zostały bariery w przypadku większości z nich, natomiast w przypadku 70 udało się znieść wszystkie ograniczenia. W 2015 r. Polska przeprowadziła trzeci i ostatni etap reformy deregulacyjnej. W następstwie wydania w 2014 r. zalecenia dla poszczególnych krajów w sprawie usług prawnych Irlandia poczyniła istotne postępy do końca 2015 r., przyjmując przepisy regulujące otwarcie rynków tych usług.

Sektor budowlany może istotnie przyczynić się do umocnienia procesu ożywienia gospodarczego, lecz niezbędne są reformy. Następujące po kryzysie ożywienie w tym sektorze przebiega wolno i okazuje się trudne, a reformy przyczyniłyby się do jego pobudzenia, chociaż nie należy uznawać niemożliwych do utrzymania poziomów sprzed kryzysu za poziom odniesienia. W 2015 r. Komisja dokonała szczegółowej oceny barier w sektorze budowlanym, która potwierdziła duże zróżnicowanie w podejściu w poszczególnych państwach członkowskich.

W ostatnich latach wydano zalecenia dla poszczególnych krajów odnoszące się do sektora budowlanego mające na celu zniesienie ograniczeń regulacyjnych w Danii, na Litwie, w Niemczech, Polsce, Słowacji i Szwecji. Dotychczasowe postępy są ograniczone. W znowelizowanej w czerwcu 2015 r. ustawie Prawo budowlane uproszczono obowiązki administracyjne dotyczące budowy w Polsce. Jednakże w ustawie tej odniesiono się jedynie

¹⁶ COM(2015) 550.

¹⁷ OECD, Włochy. Reformy strukturalne: Wpływ na wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Luty 2015 r.

do niektórych zagadnień. W Szwecji powołano komisję śledczą, której zadaniem było przeprowadzenie dochodzenia i zaproponowanie rozwiązań, w jaki sposób poprawić konkurencję w sektorze budownictwa mieszkaniowego i materiałów budowlanych. We wrześniu 2015 r. Słowacja przyjęła nowelizację ustawy budowlanej w celu uproszczenia procedur administracyjnych, jakie należy wypełnić, by uzyskać pozwolenie na użytkowanie gruntów i pozwolenie na budowę.

Nadanie tempa reformom zmierzającym do zmniejszenia barier regulacyjnych w sektorze detalicznym wywarłoby istotny pozytywny wpływ. Większa presja konkurencyjna w następstwie ograniczenia barier poprawiłaby strukturę rynku i dynamikę inwestycji, co w efekcie doprowadziłoby do wejścia na rynek bardziej wydajnych i innowacyjnych przedsiębiorstw. Konsumenci skorzystaliby z niższych cen, większej gamy usług i produktów o bardziej innowacyjnym charakterze i wyższej jakości, co przełożyłoby się na wzrost konsumpcji.

Generalnie państwa członkowskie poczyniły pewne postępy w zakresie poprawy otoczenia regulacyjnego w sektorze detalicznym, lecz nadal należy dołożyć większych starań. W szczególności istnieje wiele do zrobienia w zakresie poprawy warunków zakładania działalności. Finlandia zniósła przepisy prawne regulujące godziny otwarcia i podjęła pewne działania w celu poprawy warunków zakładania działalności w sektorze detalicznym w drodze nowelizacji przepisów w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Przeprowadzona w 2014 r. reforma sektora detalicznego pozwoliła Hiszpanii przygotować grunt pod poprawę warunków zakładania i prowadzenia działalności. Korzyści płynące z tej reformy można jednak czerpać w praktyce tylko pod warunkiem, że wspólnoty autonomiczne przyjmą niezbędne akty wykonawcze.

W sprawozdaniach krajowych podkreśla się ponadto potrzebę dalszych reform zmierzających do zmniejszenia barier na rynkach produktów. W ostatnich latach Włochy podjęły reformy mające na celu zmniejszenie ograniczeń rynkowych i zwiększenie konkurencji w drodze przyjęcia pakietu liberalizacji handlu w 2012 r. i niedawnego planu prywatyzacji i prawa konkurencji. Zakłada się, że większa konkurencja w sektorze energetycznym i sektorze telekomunikacji oraz plan prywatyzacji pobudziłyby wzrost PKB o blisko 0,2 % w 2020 r. Niektóre państwa członkowskie nadal wykazują stosunkowo wysoki poziom obciążenia regulacyjnego na rynkach produktów w sektorach takich jak sektor energii elektrycznej, gazu, telekomunikacji, usług pocztowych, transportu kolejowego i drogowego.

Podjęte przez państwa członkowskie reformy zmierzające do poprawy wydajności korzystania z zasobów i wprowadzenia w większym zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym będą jednym z czynników stymulujących inwestycje. Niektóre państwa członkowskie podejmują działania w tym kierunku. Belgia i Niderlandy wdrożyły programy zakładające ustanowienie gospodarki o obiegu zamkniętym. Portugalia przyjęła zobowiązanie dotyczące ekologicznego wzrostu gospodarczego, ustanawiając bardzo szeroki zestaw działań promujących przechodzenie na bardziej zasobooszczędną, ekologiczną i niskoemisyjną gospodarkę.

Innowacje

Innowacje stymulują proces modernizacji gospodarki, przyciągają inwestycje i wspierają wzrost gospodarczy. Tworzenie warunków sprzyjających innowacji wymaga połączenia zachęt finansowych i ściślejszych relacji między światem biznesu a środowiskiem akademickim. By pobudzać badania, rozwój technologiczny i innowacje, coraz więcej państw

członkowskich podkreśla znaczenie pośrednich środków wsparcia, takich jak bodźce podatkowe. Przykładowo, na początku 2016 r. Polska wprowadziła nowe bodźce podatkowe w dziedzinie badań i rozwoju. Stosowane są również nowe zwolnienia z podatku w przypadku funduszy na sprzedaż udziałów i akcji kwalifikujących się spółek, co ma pobudzić finansowanie kapitałem własnym innowacyjnych przedsiębiorstw. Estonia podjęła inicjatywy mające na celu promowanie innowacji w dziedzinie udzielania zamówień publicznych i zapewniła finansowanie kilku ośrodków technologii i systemu bonów na innowacje, umożliwiając małym i średnim przedsiębiorstwom współpracę z uczelniami wyższymi i ośrodkami kompetencji. Należy jednak wzmocnić powiązania między środowiskiem akademickim, badaniami naukowymi i innowacjami w przedsiębiorstwach w wielu państwach członkowskich, zwłaszcza w tych, gdzie ostatnio nastąpiła stagnacja, a nawet pogorszenie ogólnych wyników w zakresie innowacji, a także w państwach, które nadal wyraźnie nie nadążają za wynikami liderów innowacji pomimo niedawnych postępów.

5.3 *Odpowiedzialne polityki budżetowe*

Chociaż nominalne deficyty budżetowe uległy znacznemu obniżeniu w ostatnich latach i prognozuje się ich dalszy spadek, niektóre państwa członkowskie nie spełniają wymogów określonych w pakcie stabilności i wzrostu. Zakłada się, że relacja długu do PKB będzie stopniowo maleć w stosunku do maksymalnego poziomu osiągniętego w 2014 r. Głównym czynnikiem powodującym obniżenie deficytu w latach 2015–2017 jest ożywienie gospodarcze i niższe wydatki z tytułu odsetek, natomiast inne pozycje po stronie dochodów i wydatków generalnie wykazują tendencję wzrostową. W rezultacie przewiduje się nieznaczny wzrost deficytu strukturalnego w strefie euro, a następnie po latach stałej poprawy ma się on ustabilizować w UE. Polityki budżetowe należy oceniać pod kątem dwóch celów, jakimi są długoterminowa stabilność finansów publicznych i wspieranie umiarkowanego ożywienia.

Nadanie strukturze dochodów i wydatków charakteru bardziej sprzyjającego wzrostowi gospodarczemu mogłoby stymulować ten wzrost. Konieczne są dalsze postępy w kierunku zmniejszenia obciążenia podatkowego pracy. Korzystając z postępów w zakresie zwalczania uchylania się od opodatkowania i usprawniania administracji podatkowej, należy podjąć dalsze wysiłki, by systemy podatkowe były bardziej uczciwe i efektywne, by wyeliminować czynniki zniechęcające do tworzenia miejsc pracy, by priorytetowo traktować wydatki sprzyjające wzrostowi gospodarczemu i podtrzymywać efektywne inwestycje publiczne. W tym względzie prognozowane dalsze obniżenie wskaźnika inwestycji publicznych do PKB w latach 2015-2017 wskazuje na konieczność podjęcia dalszych działań.

Ramka 1. Aktualne informacje na temat nadzoru w ramach paktu stabilności i wzrostu

W swojej ocenie projektów planów budżetowych na 2016 r. państw członkowskich należących do strefy euro, opublikowanej w listopadzie 2015 r., Komisja wskazała, że w przypadku czterech państw (Hiszpanii, Włoch, Litwy i Austrii¹⁸), plany te rodziły ryzyko nieprzestrzegania postanowień paktu stabilności i wzrostu. Uznano, że projekty siedmiu państw (Belgii, Irlandii, Francji, Łotwy, Malty, Słowenii i Finlandii) były zasadniczo zgodne z paktem, natomiast Niemcy, Estonia, Luksemburg, Niderlandy i Słowacja wypełniły wymogi na 2016 r. Portugalia nie przedłożyła projektu planu budżetowego w terminie, lecz dopiero dnia 22 stycznia 2016 r. z powodu wyborów krajowych w październiku 2015 r. i z uwagi na czas konieczny, by powołać nowy rząd.

¹⁸ W przypadku Austrii stwierdzono, że projekt planu budżetowego jest zasadniczo zgodny po skorygowaniu go o planowane dodatkowe koszty związane z wyjątkowym napływem uchodźców i migrantów.

W następstwie sfinalizowania budżetów na 2016 r. w przypadku większości państw członkowskich zimowa prognoza Komisji z 2016 r. stanowi podstawę oceny, jak państwa członkowskie uwzględniły opinie Komisji w sprawie ich projektów planów budżetowych i jak wywiązały się ze swoich zobowiązań podjętych na forum Eurogrupy.

- Prognozuje się, że Hiszpania nie osiągnie docelowego deficytu nominalnego wyznaczonego na 2015 r. i nie dokona terminowej i trwałej korekty do 2016 r., natomiast obecnie nie podejmuje zalecanego wysiłku fiskalnego. W związku z tym Komisja kieruje niezależne zalecenie do Hiszpanii w ramach obecnego pakietu.
- W przypadku Belgii, Finlandii i Włoch Komisja kontynuuje ściśle monitorowanie przestrzegania przez te państwa kryterium długu i podkreśla wagę konsekwentnego i zdecydowanego przestrzegania zalecanych korekt strukturalnych zgodnie z paktem. Komisja dokona ponownej oceny sytuacji w maju na podstawie danych liczbowych dotyczących wyniku za 2015 r., programów stabilności, które mają się wkrótce ukazać, i prognoz Komisji z wiosny 2016 r.
- Dnia 22 stycznia 2016 r. Portugalia przedłożyła swój projekt planu budżetowego. Został on zaopiniowany przez Komisję, która stwierdziła, że istnieje ryzyko, że plany rządowe mogą okazać się niezgodne z paktem stabilności i wzrostu, i zwróciła się do władz o podjęcie niezbędnych środków w ramach krajowego procesu budżetowego, by zapewnić zgodność budżetu na 2016 r. z paktem stabilności i wzrostu. Komisja dokona ponownej oceny sytuacji w maju na podstawie krajowego programu reform Portugalii.

Komisja będzie monitorować rozwój sytuacji budżetowej wszystkich państw członkowskich w kontekście europejskiego semestru na podstawie krajowych programów reform i programu stabilności lub programu konwergencji, które mają zostać przedłożone do połowy kwietnia, oraz przekaże swoje zalecenia w maju, podejmując w razie konieczności inne działania proceduralne przewidziane w pakcie.

Sprawozdania krajowe zawierają ponadto ocenę odpowiedzi państw członkowskich na zalecenia wzywające do wzmocnienia wymiaru instytucjonalnego i długookresowego ich polityki budżetowej.

Organy budżetowe i sprawowanie rządów oraz długoterminowa stabilność finansów publicznych

Wiele państw członkowskich podjęło działania, by wzmocnić różne aspekty krajowych ram budżetowych. Widoczne są postępy w tworzeniu solidniejszych krajowych ram budżetowych, które mają zasadnicze znaczenie dla wypracowania i stosowania właściwej polityki budżetowej. Bułgaria przyjęła przepisy prawne określające warunki korygowania odchyłeń. Chorwacja podjęła pewne wysiłki, by doprecyzować planowanie budżetu i wzmocnić kontrolę wydatków. Portugalia przeprowadziła kolejne reformy ustawy budżetowej, a Słowenia przyjęła przepisy wykonawcze odnoszące się do zapisanej w konstytucji tego kraju zasady salda budżetowego. Ponadto w niektórych państwach członkowskich ustanowiono niezależne organy budżetowe monitorujące stosowanie krajowych przepisów budżetowych i planów budżetowych lub wzmocniono ich pozycję. Dotychczas Republika Czeska i Polska pozostają jedynymi państwami członkowskimi, które nie uchwałyły przepisów w sprawie powołania rad budżetowych.

Komisja prowadzi obecnie przegląd transpozycji do prawa krajowego reguł określonych w tzw. pakcie fiskalnym¹⁹, które mają na celu zapewnienie większej spójności między krajowymi i europejskimi ramami budżetowymi oraz zwiększenie poczucia odpowiedzialności za ich przestrzeganie w państwach członkowskich. Komisja bierze udział w konsultacjach ze stronami umawiającymi się, by umożliwić im zgłaszanie uwag do ustaleń

¹⁹ tj. poświęcona kwestiom budżetowym część Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej.

Komisji, jak przewiduje art. 8 ust. 1 Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej, zanim Komisja przyjmie swoje sprawozdanie w 2016 r.

Prognozowany wzrost wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa mógłby zagrażać stabilności finansów publicznych w perspektywie średnio- i długoterminowej. Społeczeństwo w UE, zwłaszcza w strefie euro, starzeje się w szybkim tempie. Zakłada się, że przez najbliższe cztery dekady liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie maleć średnio o 0,4 % w skali roku. Starzenie się społeczeństwa wpływa bezpośrednio na finanse publiczne z uwagi na wydatki na emerytury, opiekę zdrowotną i długoterminową opiekę. O ile nie zostaną podjęte środki naprawcze, ponad połowa państw członkowskich stanie w obliczu umiarkowanych lub poważnych wyzwań związanych ze stabilnością finansów publicznych.²⁰ W wielu państwach osiągnięto zadowalające postępy i od początku kryzysu udało się zmniejszyć skalę długoterminowych problemów związanych ze stabilnością, przede wszystkim za sprawą wdrożenia reform emerytalnych i niedawnej konsolidacji budżetowej. Nadal jednak należy mierzyć się z poważnymi problemami w związku z prognozowanymi wydatkami związanymi ze starzeniem się społeczeństwa.

Postępy we wdrażaniu reform systemów emerytalnych przebiegają różnie w poszczególnych państwach członkowskich. W zeszłorocznych zaleceniach dla poszczególnych krajów system emerytalny uznano za wyzwanie długoterminowe w wielu państwach członkowskich (w Belgii, Bułgarii, Chorwacji, na Litwie, w Luksemburgu, na Malcie, w Austrii, Polsce, Portugalii, Rumunii i Słowenii). Belgia przyjęła ostatnią część reformy emerytalnej uzgodnionej w 2014 r., która dotyczyła przede wszystkim podniesienia ustawowego wieku emerytalnego do 66 lat w 2025 r. i 67 lat w 2030 r. W listopadzie 2015 r. parlament fiński uchwalił reformę emerytalną. W szczególności planuje się stopniowe podwyższanie wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę do 65 lat do 2025 r. Od 2027 r. wiek uprawniający do przejścia na emeryturę będzie powiązany ze średnim dalszym trwaniem życia, tak by stosunek długości stażu pracy do czasu spędzonego na emeryturze utrzymał się na poziomie z 2025 r. We Francji porozumienie zawarte między partnerami społecznymi w październiku 2015 r. ma poprawić sytuację finansową uzupełniającego systemu emerytalno-rentowego.

W przypadku szeregu państw członkowskich w zaleceniach dla poszczególnych krajów stwierdzono, że systemy opieki zdrowotnej wymagają szczególnej uwagi. Postępy w zakresie reform systemów opieki zdrowotnej, które mają na celu zapewnienie wydajności i dostępności usług zdrowotnych, różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Irlandia, Hiszpania i Rumunia podjęły działania, by kontrolować wydatki na produkty lecznicze. Rumunia poczyniła postępy w zakresie rozwiązania problemu niewydajnego korzystania z zasobów, a Irlandia – w zakresie wdrożenia finansowania opartego na kosztach działań. Słowacja wzmocniła rolę lekarzy pierwszego kontaktu polegającą na kierowaniu pacjentów na konsultacje specjalistyczne, usprawniła audyty finansowe i system informacyjny. Republika Czeska poprawia wydajność szpitali, przejrzystość umów między ubezpieczycielami i dostawcami usług oraz centralizację procedur udzielania zamówień publicznych. Reformy zainicjowane w szeregu państw członkowskich należy kontynuować i pogłębiać, by zapewnić trwałą bazę finansowania systemów ochrony zdrowia, a także zagwarantować wszystkim odpowiedni dostęp do skutecznej opieki zdrowotnej.

²⁰ Więcej informacji o wyzwaniach w dziedzinie stabilności budżetowej znajduje się w „Sprawozdaniu za rok 2015 dotyczącym stabilności budżetowej” (ang. „Fiscal Sustainability Report 2015”), Komisja Europejska (2016), European Economy, Institutional papers, nr 18.

6. DALSZE DZIAŁANIA

W następstwie dyskusji w Radzie i szerzej zakrojonego dialogu z Parlamentem Europejskim, partnerami społecznymi i zainteresowanymi stronami, na posiedzeniu w dniach 18-19 lutego 2016 r. Rada Europejska zatwierdziła zalecenia dotyczące polityki gospodarczej w strefie euro.

Analiza zawarta w sprawozdaniach krajowych zostanie przedyskutowana z państwami członkowskimi na posiedzeniach dwustronnych. Wiceprzewodniczący Komisji i komisarze złożą wizyty w państwach członkowskich, by spotkać się z przedstawicielami rządów, parlamentów narodowych, partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami.

Państwa członkowskie mają ustosunkować się do stwierdzonych problemów w swoich krajowych programach reform, a także programie stabilności lub programie konwergencji, które następnie zostaną opublikowane i przedstawione Komisji do połowy kwietnia. Komisja wezwała państwa członkowskie do podjęcia intensywnej konsultacji z parlamentami narodowymi i partnerami społecznymi w trakcie prac nad krajowymi programami.

ZALĄCZNIK 1 – ZINTEGROWANY NADZÓR ZAKŁÓCEŃ MAKROEKONOMICZNYCH I BUDŻETOWYCH

	Wyniki szczegółowych ocen sytuacji w 2016 r. w ramach procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej (MIP) ²¹	Pakt stabilności i wzrostu (MTO: średniookresowy cel budżetowy/ PND: procedura nadmiernego deficytu) ²²	Uwagi, w tym zmiany począwszy od dnia 8 marca 2016 r.
BE	Brak zakłóceń	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia ²³	Wyjście z procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej
BG	Nadmierne zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
CZ		Funkcja zapobiegawcza Osiągnięto MTO	
DK		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
DE	Zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Przekroczono MTO; z zastrzeżeniem ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
EE	Brak zakłóceń	Funkcja zapobiegawcza Przekroczono MTO	
IE	Zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2015 r. Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia ²⁴	
EL		Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2016 r.	Kraj objęty specjalnym programem pomocy finansowej
ES	Zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin	Niezależne zalecenie budżetowe z uwagi na ryzyko niedokonania terminowej

²¹ Obydwie kategorie „pewne zakłócenia”, jak i „nadmierne zakłócenia” wiążą się z potrzebą prowadzenia szczegółowego monitorowania, które będzie dostosowywane w zależności od powagi problemu.

²² Kategoryzacja oparta na szacowanym wyniku za 2016 r., znajdująca odzwierciedlenie w zimowej prognozie Komisji z 2016 r.

²³ Reguła dotycząca zadłużenia: jeżeli wartość referencyjna na poziomie 60 % w odniesieniu do relacji długu do PKB nie jest przestrzegana, państwo członkowskie, którego to dotyczy, zostanie objęte procedurą nadmiernego deficytu po uwzględnieniu wszystkich istotnych czynników i wpływu cyklu gospodarczego, jeśli różnica między jego poziomem zadłużenia i wartością referencyjną równą 60 % nie jest zredukowana o jedną dwudziestą w skali roku (średnio ponad trzy lata). Przejściowe ustalenia w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia: Po korekcie nadmiernego deficytu każdemu państwu członkowskiemu objętemu procedurą nadmiernego deficytu udziela się trzyletniego okresu na spełnienie reguły dotyczącej zadłużenia. Nie oznacza to, że wspomniana reguła nie ma w ogóle zastosowania w podanym okresie, gdyż państwo członkowskie powinno dokonać dostatecznych postępów na drodze do osiągnięcia zgodności w tym okresie przejściowym. Negatywna ocena postępów w zakresie zgodności ze wskaźnikiem odniesienia dotyczącego zadłużenia w okresie przejściowym mogłaby skutkować wszczęciem procedury nadmiernego deficytu.

²⁴ Uwarunkowane uchynieniem decyzji w sprawie procedury nadmiernego deficytu na podstawie danych za 2015 r.

		dokonania korekty: 2016 r.	korekty
FR	Nadmierne zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2017 r.	
HR	Nadmierne zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2016 r.	
IT	Nadmierne zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
CY		Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2016 r.	Kraj objęty specjalnym programem pomocy finansowej
LV		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
LT		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
LU		Funkcja zapobiegawcza Przekroczono MTO	
HU	Brak zakłóceń	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	Wyjście z procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej
MT		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
NL	Zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
AT	Brak zakłóceń	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
PL		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
PT	Nadmierne zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: 2015 r. Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
RO	Brak zakłóceń	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	Wyjście z procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej
SI	Zakłócenia	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin	

		dokonania korekty: 2015 r. Nie osiągnięto jeszcze MTO; z zastrzeżeniem przejściowych ustaleń w sprawie zgodności z regułą dotyczącą zadłużenia	
SK		Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO	
FI	Zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Nie osiągnięto jeszcze MTO; zadłużenie powyżej 60 % wartości odniesienia PKB	
SE	Zakłócenia	Funkcja zapobiegawcza Osiągnięto MTO	
UK	Brak zakłóceń	Część naprawcza Nadmierny deficyt, termin dokonania korekty: lata 2016-2017	Wyjście z procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej

(stan na dzień 8 marca 2016 r.)

ZALĄCZNIK 2 - POSTĘPY W OSIĄGANIU CELÓW STRATEGII „EUROPA 2020”

Cele strategii „Europa 2020” dla UE	Dane za 2010 r.	Ostatnie dostępne dane	W 2020 r. na podstawie ostatnich tendencji
1. Podniesienie do co najmniej 75 % wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat	68,6 %	69,2 % (2014 r.) 70,5 % (III kw. 2015 r.)	Cel niemożliwy do osiągnięcia
2. Zwiększenie łącznych inwestycji sektora prywatnego i publicznego w badania i rozwój do 3 % PKB	1,93 %	2,03 % (2014 r.)	Cel niemożliwy do osiągnięcia
3a. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20 % w stosunku do poziomów z 1990 r.	Obniżka o 14,3 %	Ograniczenie o 23 % (2014 r.)	Cel możliwy do osiągnięcia
3b. Zwiększenie do 20 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej	12,8 %	16 % (2014 r.)	Cel możliwy do osiągnięcia
3c. Dążenie do 20 % wzrostu efektywności energetycznej	Wzrost o 5,6 % (zużycie energii pierwotnej)	Wzrost o 15,7 % (2014 r.)	Cel możliwy do osiągnięcia
4a. Zmniejszenie do poziomu poniżej 10 % odsetka osób przedwcześnie kończących naukę	13,9 %	11,2 % (2014 r.)	Cel możliwy do osiągnięcia
4b. Podniesienie do co najmniej 40 % odsetka osób w wieku 30–34 lat z wyższym wykształceniem	33,8 %	37,9 % (2014 r.)	Cel możliwy do osiągnięcia
5. Uchronienie co najmniej 20 mln ludzi przed ryzykiem ubóstwa i wykluczenia społecznego	Wzrost o 1,4 mln (w stosunku do roku bazowego 2008)	Wzrost o 4,5 mln (2014 r.)	Cel niemożliwy do osiągnięcia

ZALĄCZNIK 3 - USTALENIA PRZYJĘTE W TOKU SZCZEGÓŁOWYCH OCEN SYTUACJI DOKONANYCH PRZEZ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Belgia nie odnotowuje zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Słabym wynikiem w dziedzinie eksportu i konkurencyjności towarzyszy wysoki dług publiczny, co może rodzić ryzyko w przyszłości. Ostatni rozwój sytuacji wskazuje jednak na stabilizację udziału w rynkach eksportowych i spowolnienie wzrostu wynagrodzeń. Mimo że zadłużenie publiczne jest wysokie i nie wykazuje trwałej tendencji spadkowej, co wskazuje na podatność na zagrożenia, wydaje się, że zagrożenia krótkoterminowe są pod kontrolą. Niedawne środki z zakresu polityki obejmują ograniczenie wzrostu płac i zmniejszenie obciążeń socjalnych. By zapewnić trwałość działań naprawczych, konieczne byłyby reformy strukturalne przepisów dotyczących ustalania poziomu wynagrodzeń. W kontekście stłumionego wzrostu nominalnego pilniejszy jest wysiłek fiskalny niezbędny do zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych.

Bulgaria odnotowuje nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Charakterystyczna dla gospodarki tego kraju jest utrzymująca się niestabilność sektora finansowego i wysokie zadłużenie przedsiębiorstw, którym towarzyszy wysokie bezrobocie. Choć poprawiła się płynność i rentowność sektora bankowego, bardziej rzetelna ocena tego sektora jest możliwa tylko na podstawie przyszłych ocen jakości aktywów i testów warunków skrajnych. Nastąpił dalszy wzrost długotrwałego bezrobocia w kontekście problemów z dostosowaniem, związanych z tarciami na rynku pracy, natomiast niedopasowanie umiejętności utrudnia tworzenie miejsc pracy. W przyszłości konieczne będzie pełne wdrożenie planu zakładającego reformę i rozwój nadzoru bankowego. Wyzwaniem pozostaje poprawa skuteczności postępowania upadłościowego. W obu dziedzinach przygotowywane są wnioski ustawodawcze w tej kwestii. Ponadto należy zająć się problemem podatności na zagrożenia sektora pozabankowego.

Niemcy odnotowują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Wysoka i utrzymująca się nadwyżka na rachunku obrotów bieżących ma znaczenie transgraniczne i odzwierciedla nadmierne oszczędności i przyhamowanie inwestycji zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Niski poziom inwestycji krajowych hamuje potencjalny wzrost, a poleganie w zbyt dużym stopniu na popycie zewnętrznym pociąga za sobą ryzyko makroekonomiczne w kontekście słabego popytu zagranicznego. Chociaż spożycie prywatne nieco wzrosło, problem związany z niskim poziomem inwestycji wydaje się pogłębiać. Nastąpił spadek inwestycji publicznych pomimo dostępnej przestrzeni fiskalnej i korzystnych warunków finansowania. Działania podejmowane w celu pobudzenia inwestycji publicznych są niedostateczne, by usunąć lukę inwestycyjną w sektorze publicznym. Konieczne są dalsze działania, by ułatwić warunki dla inwestorów prywatnych, m.in. przez reformę sektora usług i poprawę wydajności systemu podatkowego.

Estonia nie odnotowuje zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Rosnące jednostkowe koszty pracy mogą narazić kraj na spadek konkurencyjności, ale prognozuje się, że będą one rosnąć w umiarkowanym tempie w związku ze wzrostem wydajności i malejącym wzrostem płac realnych. Jeśli chodzi o rynek nieruchomości mieszkalnych, ceny drastycznie wzrosły, choć odpowiednio do wzrostu dochodów, a podaż ma według prognoz dostosować się do odradzającego się popytu. Niemniej jednak dalszy wzrost cen może zagrażać gospodarce realnej, co trzeba mieć na uwadze. Należy podjąć większe wysiłki na poziomie polityk, by zwiększyć wydajność i wywóz o wyższej wartości dodanej. Działania mające na celu zwiększenie podaży siły roboczej i złagodzenie presji na wzrost płac nadal znajdują się na

wczesnym etapie. Wdrożono szereg rozwiązań makroostrożnościowych. Należy jeszcze ocenić ich wpływ na ceny nieruchomości mieszkalnych.

Irlandia odnotowuje zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Bardzo wysoki poziom zobowiązań zewnętrznych netto i zadłużenia sektora prywatnego i publicznego jest źródłem podatności na zagrożenia mimo pewnej poprawy. Zobowiązania zewnętrzne netto wykazują silną tendencję spadkową w kontekście dużej nadwyżki na rachunku obrotów bieżących i wzrostu konkurencyjności. Obserwuje się spadek długu publicznego i zadłużenia sektora prywatnego w wyniku korzystnych warunków wzrostu. Banki są dobrze dokapitalizowane, a ich rentowność poprawia się. Spada wysoki dotychczas odsetek kredytów zagrożonych. Pomimo wyraźnego wzrostu cen nieruchomości w 2014 r. nie ma wyraźnych oznak zawyżonych cen. Niemniej jednak gospodarka jest nadal narażona na wystąpienie istotnych zmian koniunktury gospodarczej i wstrząsów zewnętrznych. Wdrożono szereg środków z zakresu polityki, zwłaszcza w toku programu pomocy finansowej, by sprostać kluczowym wyzwaniom w zakresie naprawy sektora bankowego, przepisów w dziedzinie upadłości, stabilności budżetowej i stabilności na rynku mieszkaniowym.

Hiszpania odnotowuje zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Znaczne zakłócenia w postaci zadłużenia zewnętrznego i wewnętrznego, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, nadal są przyczyną podatności na zagrożenia w kontekście wysokiego wskaźnika bezrobocia i mają znaczenie transgraniczne. Poprawia się saldo obrotów bieżących i konkurencyjność pod względem kosztów, ale według prognoz zobowiązania zewnętrzne netto nie osiągną szybko bezpiecznych poziomów. Trwa oddłużanie sektora prywatnego, czemu sprzyjają korzystne warunki wzrostu, natomiast dług publiczny stale rośnie. Podjęto działania w sektorze finansowym, w zakresie przepisów w dziedzinie upadłości przedsiębiorstw i osób fizycznych oraz przepisów dotyczących ochrony zatrudnienia. Konieczne są dalsze działania, zwłaszcza w odniesieniu do procesu ustalania płac, innowacji i umiejętności oraz zgodności z paktem stabilności i wzrostu.

Francja odnotowuje nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Wysoki dług publiczny, a do tego słabnący wzrost wydajności i spadająca konkurencyjność mogą w przyszłości nieść z sobą ryzyko o znaczeniu transgranicznym. Dług publiczny stale rośnie, a aktualna sytuacja nie wskazuje na wyraźny wzrost konkurencyjności i wydajności. Pomimo wzrostu marż zysku nie prognozuje się ożywienia inwestycji przed 2017 r. Podjęto środki z zakresu polityki, by zredukować klin podatkowy, a zobowiązania polityczne zostały niedawno zwiększone. Zasadnicze znaczenie ma jednak skuteczne wdrożenie reformy strukturalnej, m.in. pod względem systemu ustalania płac, przeszkód prawnych utrudniających przedsiębiorstwom rozwój. Należy także ambitniej podejść do przeglądu wydatków.

Chorwacja odnotowuje nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Podatność na zagrożenia związana jest z wysokim poziomem długu publicznego, zadłużenia przedsiębiorstw i długu zagranicznego, którym towarzyszy wysokie bezrobocie. Umiarkowane ożywienie gospodarcze ma przyczynić się do oddłużenia przedsiębiorstw, a poprawa salda obrotów bieżących powinna pomóc w zmniejszeniu zobowiązań zagranicznych, przy czym oczekuje się, że dług publiczny będzie nadal rósł. Sektor bankowy nadal boryka się z wysokim poziomem kredytów zagrożonych i niską rentownością. Konieczne są dalsze wysiłki konsolidacyjne i poprawa zarządzania budżetem. Mimo iż podjęto działania w celu ulepszenia przepisów w dziedzinie upadłości i zwiększenia elastyczności rynku pracy, istnieją nadal luki w kwestiach zarządzania przedsiębiorstwami państwowymi, wydajności administracji publicznej i likwidacji kredytów zagrożonych.

Włochy odnotowują nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Wysoki dług sektora instytucji rządowych i samorządowych i długotrwały słaby wzrost wydajności będą w przyszłości wiązały się z ryzykiem o znaczeniu transgranicznym. Pomimo umiarkowanego wzrostu wynagrodzeń konkurencyjność jest nadal niska, a wzrost wydajności pogarsza się, co ogranicza możliwości dostosowania jednostkowego kosztu pracy. Powolna likwidacja kredytów zagrożonych obciąża bilans banków. Wysoka stopa bezrobocia długotrwałego zagraża przyszłemu wzrostowi gospodarczemu. Redukcja długu publicznego w przyszłości wymagałaby większych nadwyżek pierwotnych i nieprzerwanego wzrostu nominalnego. Podjęto działania polityczne w celu zreformowania instytucji rynku pracy, rozwiązania problemu kredytów zagrożonych oraz zajęcia się kwestiami administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości i szkolnictwa. Utrzymują się luki w polityce, zwłaszcza w dziedzinie prywatyzacji, przepisów dotyczących układów zbiorowych, przeglądu wydatków, środków otwierania rynku, opodatkowania i zwalczania korupcji.

Węgry nie odnotowują zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Choć nadal problemem są duże potrzeby w zakresie refinansowania zagranicznego zadłużenia i udział kredytów zagrożonych, zmniejszyło się ryzyko związane ze zobowiązaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Wyraźny spadek poziomu zobowiązań zewnętrznych netto wynika z wysokich obecnie nadwyżek na rachunku obrotów bieżących i rachunku kapitałowego. Przepływy kredytowe do sektora prywatnego są ograniczone w związku z niską rentownością banków. Podjęto działania polityczne w celu zwiększenia przewidywalności otoczenia regulacyjnego dotyczącego sektora finansowego, obniżenia obciążenia podatkowego banków, zmniejszenia udziału zadłużenia w walucie obcej i wprowadzenia subsydiowanych systemów udzielania pożyczek. Wpływ tych środków na kredyty bankowe jeszcze się nie uwidocznił. Ponadto utrzymują się luki w polityce dotyczącej konkurencyjności niezwiązanej z kosztami, wydajności i ogólnego otoczenia biznesu.

Niderlandy odnotowują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Utrzymująca się znaczna nadwyżka na rachunku obrotów bieżących ma znaczenie transgraniczne. Nadwyżka ta odzwierciedla przede wszystkim strukturalne cechy gospodarki i założenia polityki w odniesieniu do przedsiębiorstw niefinansowych. Sektor gospodarstw domowych cechuje się bardzo wysokim poziomem zadłużenia i potrzebą oddłużenia. Od 2013 r. zauważa się niewielki spadek nadwyżki na rachunku obrotów bieżących w wyniku poprawy warunków koniunkturalnych, lecz oddłużenie gospodarstw domowych przyczynia się do utrzymania tej nadwyżki na wysokim poziomie. Podjęto pewne działania mające wspierać proces oddłużania gospodarstw domowych, lecz wdrażanie tych środków przebiega wolno. Spodziewany jest pakiet środków podatkowych mający pobudzać konsumpcję i tym samym przyczynić się do zredukowania nadwyżki w 2016 r.

Austria nie odnotowuje zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Ekspozycja banków austriackich za granicą i pożyczki w walucie obcej niosą z sobą ryzyko niekorzystnych skutków ubocznych na innych rynkach, również z uwagi na pozycję kapitałową banków i perspektywy osiągnięcia zysku. Zmalała jednak ekspozycja zagraniczna banków i oczekuje się, że poprawa kapitalizacji i środki ograniczające ryzyko będą stopniowo poprawiać zdolność sektora bankowego do udzielania pożyczek. Restrukturyzacja instytucji finansowych wpłynęła na finanse publiczne, lecz obecnie przebiega dalej bez potrzeby dodatkowego wsparcia w postaci środków publicznych. Środki nadzoru wzmocniły zdolność do ponoszenia ryzyka i odporność krajowego sektora bankowego, a także poprawiły możliwości lokalnego finansowania przez ten sektor i jakość aktywów operacji zagranicznych. Udział w rynkach eksportowych obniżył się, jednak stabilizuje się po latach spadku.

Portugalia odnotowuje nadmierne zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Wysoki poziom zobowiązań zewnętrznych, zadłużenia sektora prywatnego i długu publicznego oraz znaczny odsetek kredytów zagrożonych są przyczyną podatności na zagrożenia w kontekście zwiększonej stopy bezrobocia. Zmiany na rachunku obrotów bieżących wykazują niewielką tendencję w kierunku nadwyżki. Wprawdzie zmniejszyło się zadłużenie gospodarstw domowych, to zadłużenie przedsiębiorstw nadal negatywnie wpływa na ich wyniki. Zakłada się stopniowy spadek bardzo wysokiego dotychczas długu publicznego. Podjęto działania w ramach polityki w zakresie sektora finansowego, dostępu do finansowania, postępowania upadłościowego, funkcjonowania rynku pracy, szkolnictwa i długoterminowej stabilności budżetowej. Utrzymują się jednak luki w polityce w odniesieniu do rynku produktów i usług, restrukturyzacji zadłużenia przedsiębiorstw, kwestii budżetowych i wybranych obszarów rynku pracy.

Rumunia nie odnotowuje zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Zagrożenia wiążą się z wysokim poziomem zobowiązań netto w walucie obcej, podatnością sektora bankowego i procykliczną polityką budżetową, a także wyraźnym wzrostem wynagrodzeń. W kontekście silnego ożywienia gospodarczego odnotowano spadek wysokiego dotychczas poziomu zobowiązań zagranicznych netto. Przy wsparciu Komisji podjęto działania, by wzmocnić sektor finansowy. Sektor bankowy cechują dobra kapitalizacja i płynność, lecz niektóre omawiane obecnie inicjatywy ustawodawcze zagrażają jego stabilności. Wzrosły płace w sektorze publicznym i płaca minimalna, a także dokonano cięć podatków. Niesie to z sobą ryzyko, że polityka budżetowa będzie miała procykliczny charakter.

Słowenia odnotowuje zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Słabe punkty w sektorze bankowym, zadłużenie przedsiębiorstw i ryzyko budżetowe powodują podatność za zagrożenia. Trwa obniżanie zobowiązań zewnętrznych, sytuacja w sektorze bankowym ustabilizowała się i podejmowane są starania, by zaradzić podatności na zagrożenia w sektorze przedsiębiorstw w drodze restrukturyzacji finansowej i operacyjnej. Zmniejsza się presja na oddłużanie, lecz nadal wpływa ona negatywnie na zdolność przedsiębiorstw do inwestowania oraz na szanse poprawy sytuacji gospodarczej. Obciążenia administracyjne wciąż są przeszkodą dla otoczenia biznesu. Podjęto środki z zakresu polityki w odniesieniu do ładu korporacyjnego w bankach likwidujących złe aktywa i osiągnięto znaczne postępy w zakresie rządzenia przedsiębiorstwami państwowymi. Postępy w zakresie zmniejszania obciążenia administracyjnego są jednak ograniczone, a strategia dotycząca bezpośrednich inwestycji zagranicznych nie została jeszcze w pełni wdrożona. Konieczne są dalsze działania, by przywrócić trwałą tendencję spadkową wskaźnika zadłużenia.

Finlandia odnotowuje zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Finlandia odnotowała spadek konkurencyjności w związku z pogorszeniem się sytuacji w kluczowych sektorach i przedsiębiorstwach oraz wzrostem wynagrodzeń przekraczającym wydajność pracy, co skutkowało gwałtownym obniżeniem się salda obrotów bieżących. Zadłużenie sektora prywatnego jest bardzo wysokie, co może powodować podatność na zagrożenia, mimo że sektor finansowy jest w dobrej kondycji. Zauważa się stopniową poprawę konkurencyjności pod względem kosztów i wolniejszy spadek udziału w rynkach eksportowych, podczas gdy saldo na rachunku obrotów bieżących zmierza w kierunku nadwyżki. Spodziewana jest niewielka presja na oddłużanie. Partnerzy społeczni uzgodnili umiarkowany wzrost płac; podjęte zostały inicjatywy zmierzające do ożywienia wzrostu w sektorach zaawansowanych technologii i do ułatwienia wywozu. Wprowadzone niedawno środki dotyczące kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych mogą ograniczyć wzrost zadłużenia gospodarstw domowych.

Szwecja odnotowuje zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Wysokie i rosnące zadłużenie gospodarstw domowych związane z wysokimi i rosnącymi cenami nieruchomości mieszkalnych w kontekście dodatnich przepływów kredytowych stwarza ryzyko niekontrolowanych korekt, przy czym konsekwencje odczułyby gospodarka realna i sektor bankowy. Nie została dokonana korekta cen nieruchomości mieszkalnych, a obecne czynniki wzrostu tych cen prawdopodobnie nie zmienią się w najbliższym czasie. Podjęto pewne działania makroostrożnościowe, które mogą jednak okazać się niewystarczające. Ogólnie rzecz biorąc, utrzymują się luki w kwestiach podatkowych dotyczących mieszkalnictwa, amortyzacji kredytów mieszkaniowych, funkcjonowania podaży mieszkań i rynku wynajmu.

Zjednoczone Królestwo nie odnotowuje zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Wysoki poziom zadłużenia gospodarstw domowych i wysokie ceny nieruchomości mieszkalnych, a także bardzo wysoki poziom deficytu obrotów bieżących mogą rodzić podatność na zagrożenia. Sytuacja finansowa gospodarstw domowych jest jednak dobra w ujęciu łącznym, a poziom zadłużenia tych gospodarstw i ceny nieruchomości mieszkalnych spadły od 2014 r. Ponadto ryzyko związane z wysokim deficytem obrotów bieżących jest ograniczone za sprawą korzystnych ram instytucjonalnych i niskiego poziomu zobowiązań w walucie obcej, a ponadto prognozowane jest obniżenie deficytu w miarę ustępowania niekorzystnych warunków koniunkturalnych. Szereg inicjatyw rządowych nie wywarło jeszcze istotnego wpływu na niedopasowanie podaży mieszkań do popytu na nie.
